

Veřejné knihovny a internet 2006 : Problémy, financování a výzvy

Paul T. Jaeger - John Carlo Bertot - Charles McClure

Tento materiál předkládá data a zjištění z průzkumu „Veřejné knihovny a internet“ o aktivitách veřejných knihoven v síťovém prostředí, provedeného v USA v roce 2006. Autoři opakují tento průzkum včetně následného zpracování studie každé dva roky od roku 1994 (jde tedy o nejnovější údaje). Od zveřejnění počáteční studie dochází ke stálému zlepšování, pokud jde o podíl veřejných knihoven poskytujících veřejný přístup k internetu, počet pracovních stanic (uživatelských počítačů) připadajících na jednu veřejnou knihovnu, rozsah širokého pásma a typ a spektrum služeb nabízených uživatelům veřejných knihoven.

Informace z těchto studií jsou důležité nejen pro veřejné knihovny, ale také pro politiky na místní, státní i federální úrovni, pro výrobce produktů informačních a komunikačních technologií, pro úřady a orgány financující knihovny a pro obce či komunity, jimž knihovny poskytují své služby. Od roku 1994 se zvýšilo procento připojení veřejných knihoven k internetu z 20,9 % na velmi podstatných 100 %, počet počítačů pro veřejný přístup k internetu na jednu knihovnu vzrostl v průměru z 2 na téměř 11 počítačů a využívání širokopásmového připojení se rozšířilo natolik, že 63 % knihoven má v roce 2006 rychlost připojení vyšší než 769 kbps.

Studie z roku 2006 byla zpracována na základě průzkumu provedeného prostřednictvím webu. Z 16 457 veřejných knihoven v USA tým zpracovatelů vybral vzorek 6 979 knihoven, který reprezentuje veřejné knihovny podle tří demografických ukazatelů:

- 1) metropolitní status (podle autorů zprávy se zhruba rovná členění knihoven na městské, předměstské a venkovské)
- 2) hranice chudoby v rámci obsluhované populace (odvozeno z údajů o sčítání lidu)
- 3) stát, ve kterém se veřejné knihovny nacházejí

Průzkum shromáždil celkem 4818 odpovědí při 69% míře návratnosti. Kompletní materiál z roku 2006 obsahuje také případové studie, údaje získané z webových stránek a odpovědi na otázky týkající se zjišťování kvality. Tato stať se však soustředí pouze na údaje zjištěné průzkumem. Pokud není uvedeno jinak, pocházejí data ze studie z roku 2006 a 2004. Podrobnější popis metodologie průzkumu pro studii z roku 2006 se nachází na webových stránkách Information Institute (www.ii.fsu.edu/plinternet).

Zjištění průzkumu z roku 2006 ukazují, že veřejné knihovny vesměs pokračují v rozšiřování přístupu k veřejnému internetu a služeb uživatelům, jež s ním souvisejí; prakticky všechny jsou k internetu připojeny a zmíněný přístup nabízejí. Rychlost připojení se nadále ve veřejných knihovnách významně zvyšuje. Zatímco se některé knihovny setkávají s hmotnými i finančními limity míry poskytování přístupu, poptávka po přístupu ze strany uživatelů je obrovská. Doplnění novými pracovními stanicemi a nahrazování stanic starých je nejvyšší prioritou knihoven. Mnoho knihoven v současné době využívá bezdrátového přístupu k překonání prostorových omezení v rámci budovy knihovny.

Veřejný přístup pro jednotlivce i komunity

Jedním z nejvýznamnějších, ačkoliv ne zcela překvapujících, zjištění z průzkumu je, že veřejné knihovny nadále zlepšují poskytování veřejného přístupu k počítačům a internetu v rámci komunit, ve kterých působí. V roce 2006 bylo celkem 98,9 % veřejných knihoven připojeno k internetu. V roce 2002 byla míra připojení 98,7 %, zatímco míra

připojení v roce 2004 byla 99,6 %. To svědčí o velké hustotě připojení k internetu ve veřejných knihovnách.

Jak ukazuje **tabulka č. 1**, 98,4 % připojených veřejných knihoven poskytuje veřejný přístup k internetu. V městských oblastech, kde připojení a přístup ve veřejných knihovnách jsou důležité, protože mnoho uživatelů postrádá jakékoli jiné možnosti připojení, je přístup k internetu vyšší než v národním průměru. V knihovnách v oblastech s vyšší chudobou – v těch, kde je více než 40 % chudých občanů – je dokonce 100% připojení k internetu a nabídka veřejného přístupu k němu.

Počet pracovních stanic nabízejících veřejný přístup k internetu se od roku 2004 nepatrně zvýšil. V roce 2006 byl celkový průměrný počet veřejně přístupných stanic v každé veřejné knihovně 10,7. Knihovny také zvyšovaly počet otevíracích hodin, což se projevvalo na zvýšené dostupnosti přístupu k internetu. Průměrný počet otevíracích hodin připadajících na jednu knihovnu je 44,8, což je rovněž nepatrné zvýšení oproti roku 2004.

Kvalita přístupu a počet pracovních stanic

Kvalita přístupu k internetu, která je k dispozici uživatelům, se významně zvyšuje. Dostupná rychlost se dále zvyšuje také. Většina knihoven má nyní k dispozici buď rychlost 769 kbps - 1.5 mbps (34,4 %) nebo větší než 1.5 mbps (28,9 %).

U obou stupňů rychlosti připojení nastalo od roku 2004 významné zvýšení; knihoven s rychlostí připojení vyšší než 769 kbps bylo v roce 2006 63,3 %, zatímco v roce 2004 jich bylo pouze 47,4 %; 28,9 % knihoven mělo v roce 2006 rychlost připojení vyšší než 1.5 mbps oproti roku 2004, kdy to bylo pouze 20,3 %. Ve většině knihoven (53,5 %) je rychlost připojení adekvátní potřebám uživatelů v kteroukoliv dobu, zatímco dostatečná pouze někdy je ve 29,4 % knihoven. 16,1 % knihoven uvedlo, že rychlost připojení neodpovídá potřebám uživatelů nikdy.

V příštích dvou letech plánuje 16,6 % knihoven doplnění dalšími pracovními stanicemi, zatímco 28,6 % o tom uvažuje. Většina knihoven také plánuje zdokonalení (upgrading) počítačů, jež jsou uživatelům k dispozici. 72,8 % knihoven plánuje v příštích dvou letech výměnu některých počítačů. 35,3 % z těchto knihoven uvádí již definitivní počty, přičemž průměrný počet plánované výměny počítačů je 7,2 na každou knihovnu.

Tabulka č. 2 ukazuje, že knihovny také používají bezdrátové připojení, aby zvýšily počet počítačů knihovny, které mohou mít výhodu připojení k internetu. Počet knihoven nabízejících bezdrátový přístup se za dva roky (v období 2004-2006) zhruba zdvojnásobil z 17,9 % na 36,7 %. Navíc 23,1 % knihoven bez bezdrátového připojení uvedlo, že plánuje bezdrátové připojení v příštím roce. Podaří-li se knihovnám tyto plány v souvislosti s bezdrátovým připojením splnit, bude jej koncem roku 2007 mít 60 % knihoven.

Rozsah služeb nabízených veřejnosti

Veřejné knihovny neposkytují jen přístup k internetu; poskytují také služby, které s ním souvisejí a pořádají i školení pro uživatele. **Tabulka č. 3** přináší přehled nejčastěji nabízených služeb veřejných knihoven v souvislosti s veřejným přístupem k internetu v roce 2006. Tyto služby zahrnují řadu vzdělávacích a referenčních aktivit v textové, zvukové a video podobě.

Mnoho knihoven také nabízí školení orientovaná na pomoc uživatelům při zlepšování jejich online dovedností. **Tabulka č. 4** přináší přehled typů školení v oblasti informačních technologií nejčastěji nabízených veřejnými knihovnami uživatelům. Tyto oblasti, na něž je kladen důraz při školení, ukazují, že knihovny na sebe berou odpovědnost, nejen pokud jde o přístup k internetu obecně, ale také pokud jde o dostupnost pomoci pro ty, kteří takovou pomoc potřebují.

V roce 2004 uvedlo 31% knihoven, že nejsou schopny poskytovat uživatelům školení v oblasti informačních technologií. V roce 2006 tento počet klesl na 21%, což naznačuje, že počet akcí v této oblasti se během let 2004-2005 značně zvýšil. V tomto dvouletém období se ukázalo, že knihovny vyčlenily mnohem více zdrojů na podporu školení uživatelů.

O větší dostupnost internetu a možností školení ve veřejných knihovnách je velký zájem v komunitách, kterým knihovny slouží (jak ukazuje **tabulka č. 5**). Veřejné knihovny nyní nabízejí vzdělávací zdroje studentům (63,6 %), služby nezaměstnaným (46,1 %), školení týkající se získání dovedností pro práci na počítači a vyhledávání zdrojů na internetu (38 %), a také přístup a pomoc při využívání elektronických služeb místních, státních a federálních orgánů (21,4 %). Kromě toho, že veřejné knihovny maximalizují využití přístupu k internetu jako ke zdroji vzdělávání, hledají také nové cesty, jak prospět obyvatelům té které části metropolitní aglomerace, jako je například přístup k internetu orientovaný na pomoc uživatelům při hledání zaměstnání.

Trendy ve financování

Celkový rozpočet na provoz se od roku 2005 zvýšil u 41,5 % knihoven, zůstal na stejné úrovni u 36,6 % a ke snížení došlo u 6,8 %. Rozpočet týkající se technologií spojených s internetem se na rozdíl od provozního zvýšil minulého roku jen u 18,6 % veřejných knihoven, zůstal na téže úrovni u 64,2 % a ke snížení došlo u 5 %. (Zůstává-li provozní rozpočet na téže úrovni jako v minulém roce, dochází vlastně k jeho snížení, protože se nevyrovňuje s inflací).

Tabulka č. 6, která srovnává celkové rozpočty a rozpočty týkající se nákladů na internet, odhaluje kuriózní juxtapozici. Celkové rozpočty se zvýšily u 45,1 % knihoven, ale jen 18,6 % knihoven uvedlo zvýšení rozpočtů na technologie spojené s internetem. Vzhledem k důležitosti internetu pro přilákání občanů do knihoven a uspokojení informačních potřeb uživatelů se zdá podivné, že tak málo knihoven navýšilo rozpočty, pokud jde o technologie související s internetem a že několikanásobně více knihoven zvýšilo své celkové rozpočty.

Obecně vzato 85-90 % podpory veřejných knihoven přichází od místního úřadu, 5-7 % od státu a z federálních zdrojů a ostatní finanční zdroje činí 2-3 % financování veřejné knihovny.

Vzhledem k této situaci jsou slevy poskytované v rámci programu E-rate* stále důležitou pomocí pro některé knihovny při financování technologie v celé zemi. Jak je znázorněno v **tabulce č. 7**, v roce 2006 obdrželo 22,4 % systémů veřejných knihoven slevy na připojení k internetu, 39,6 % na telekomunikační služby a 4,4 % na pokrytí nákladů na vnitřní komunikační síť.

Mnoho knihoven se však už do programu E-rate z různých příčin nepřihlašuje. Pro většinu knihoven nereflektujících na slevy programu E-rate jsou nejběžnějšími důvody rezignace ty skutečnosti, že proces přihlašování (podávání žádostí o slevy) je pro ně příliš komplikovaný (deklaruje to 35,3 % knihoven) a sleva vzhledem k času věnovanému přihlašovací proceduře příliš nízká (31,7 %). Avšak některé knihovny se také obávají, zda je to ve shodě s požadavky na filtrování uvedené v Zákonu o ochraně dětí před internetem (15,3%), zatímco ostatní se prostě nepřihlašují vzhledem k předchozím odmítnutím (3,3%).

* E-Rate je obecně užívané označení pro Program pro školy a knihovny Fondu všeobecných služeb, který je spravován Společností pro správu všeobecných služeb (Universal Service Administrative Company – USAC). Jde o zařízení Federální komise pro komunikace (Federal Communications Commission – FCC), které umožňuje připojení knihoven k internetu, telekomunikační služby a vybudování vnitřních komunikačních sítí za velmi výhodných podmínek – poskytuje až 90% slevy.

Zásadní problémy

Údaje průzkumu „Veřejné knihovny a internet“ z roku 2006 ukazují nejen na úspěchy, jichž bylo dosaženo při poskytování přístupu k internetu a služeb, ale také odhalují stávající a možné budoucí problémy veřejných knihoven při uspokojování potřeb uživatelů v souvislosti s internetem.

Jde zejména o tyto otázky:

- 45,5 % veřejných knihoven uvádí, že rychlost připojení není adekvátní požadavkům uživatelů nejen v určitých hodinách, ale někdy také po celou provozní dobu;
- zhruba 45 % veřejných knihoven uvedlo, že došlo ke snížení finančních prostředků (6,8 %) nebo nenavýšení provozních rozpočtů ve srovnání s předešlým fiskálním rokem (vezmeme-li v úvahu inflaci a zvýšené osobní náklady a náklady na pojištění, pak se nenavýšení rozpočtu rovná jeho snížení; u téměř poloviny veřejných knihoven tedy došlo k redukci finančních prostředků);
- pouze 20,7 % veřejných knihoven uvádí, že počet pracovních stanic je adekvátní vzhledem k požadavkům uživatelů;
- 45,4 % veřejných knihoven neplánuje v příštích dvou letech žádné akvizice pracovních stanic;
- prostorové faktory (79,9 %), faktory nákladů (72,6 %) a otázky údržby nejběžněji ovlivňují rozhodnutí o dalších akvizicích nebo novelizaci pracovních stanic určených k veřejnému přístupu k internetu;
- u veřejných knihoven na venkově je tendence podporovat spíše menší počet pracovních stanic určených k veřejnému přístupu a také menší pravděpodobnost nabídky bezdrátového přístupu;
- jeví se potřeba průběžně zdokonalovat technologii a poskytovat dostatečnou šířku pásma, aby bylo možno uspokojit náročné požadavky týkající se digitálního obsahu a služeb.

Kromě problémů, kterým stojí knihovny tváří v tvář na federální úrovni, musí knihovny některých států řešit mnohem větší problémy, které zůstávají v pozadí vzhledem k počtu pracovních stanic, přístupu k internetu, rychlosti připojení a dalších důležitých faktorů.

Výzvy k dalšímu rozvoji služeb zaměřených na přístup k internetu

Nové technologické objevy a měnící se lokální situace (resp. místní faktory vztahující se k „sítovému prostředí“) ovlivňují služby veřejných knihoven, role, jež jsou jim ve společnosti přisuzovány a požadavky na knihovníky. „Sítové prostředí“ je stále komplikovanější a jeho nadále rostoucí komplikovanost je podle autorů studie „prosycena“ výzvami týkajícími se služeb, jejich plánování, měření, hodnocení a technického zajištění, mezi něž např. patří:

Určení aktuální šířky pásma

Knihovny mají v provozu stále více linek a typů služeb (např. integrovaný knihovní systém, veřejný přístup k internetu a bezdrátový přístup). Navíc se šířka pásma může lišit v rámci knihovny i pokud jde o jednotlivé lokality. Určení přiměřené šířky pásma nebo přenosové kapacity v knihovně nebo v systému knihoven je velmi naléhavou výzvou.

Určení přiměřenosti šířky pásma

Vzhledem k obrazu o rychlosti širokopásmového připojení, který si lze na základě průzkumu vytvořit, je velmi pravděpodobné, že se mohou na mnoha místech vyskytnout problémy s propustností dat. Míra přesného odhadu přiměřenosti a kvality širokopásmového připojení, kterou by mohly knihovny určit, je nejasná. Avšak určení přiměřené a kvalitní přenosové kapacity musí být předmětem klíčové úvahy, pokud jde o poskytování budoucích „síťových služeb“.

Přístup ke službám

Knihovny by měly zvyšovat rychlosti připojení nebo zdokonalovat komponenty technické infrastruktury, ale jednoduše nemají přístup k vhodným telekomunikačním službám. (Knihovna může např. pouze předplácet DSL služby (Digital Subscriber Line), nebo třeba jediný poskytovatel v této oblasti účtuje značné poplatky za širokopásmové kapacity).

Charakter síťových služeb

Typy, možnosti a rozsah síťových služeb, které knihovny nyní poskytují a pravděpodobně budou poskytovat, jsou stále složitější. Je tedy nutno počítat s tím, že identifikace těchto služeb, porozumění jejich vlivu na řízení knihoven a na uživatele a určení dopadu na infrastrukturu informační technologie v knihovně se tedy stanou stále komplikovanějšími.

Místní kontext

Výsledky průzkumu shodně ukazují, že je zde spousta faktorů působících v rámci místních podmínek, které ovlivňují přístup uživatelů k počítačům ve veřejných knihovnách a řadu služeb a zdrojů spojených s internetem. Řešení problémů souvisejících s těmito místními faktory bude tedy další klíčovou výzvou pro budoucnost.

Budou-li veřejné knihovny chtít uspokojit požadavky uživatelů zítřka, stanou se pro ně všechny tyto podněty a výzvy velmi závažnými.

Politika vůči veřejnosti a veřejné knihovny

Federální vláda i vlády jednotlivých států poskytují jen velmi omezený rámec ke zpracování popisu rolí a odpovědností veřejných knihoven. Poskytují také minimální přímou podporu veřejným knihovnám při plnění úkolů. Navzdory nedostatku této přímé podpory chápou federální i státní orgány veřejné knihovny stále více jako důležité poskytovatele přístupu k internetu. V minulých dvou letech federální vláda, vlády jednotlivých států i místní zastupitelstva spoléhaly na přístup k internetu poskytovaný veřejnými knihovnami: například došlo k jejich angažmá při aplikaci Zákona o zdravotní péči – části D, který se týká poskytnutí léků seniorům, při poskytnutí přístupu k internetu v životně důležitých situacích, při odstraňování následků hurikánů; knihovny se staly také místem přístupu ke zdrojům typu e-government pro všechny občany, kteří nemají finanční prostředky, které by jim umožňovaly vlastní připojení k internetu.

Očekávají-li však orgány státní a místní správy od knihoven vyšší angažovanost, pokud jde o přístup k počítačům, poskytování služeb na síti a podporu odpovědností vyplývajících ze zpřístupňování dokumentů typu e-government, pak je třeba v souvislosti s působením veřejných knihoven přehodnotit celou řadu otázek politiky vůči veřejnosti.

K těmto otázkám patří následující:

- Jaké jsou odpovědnosti federální vlády, vlád jednotlivých států a místních zastupitelstev při podpoře veřejných knihoven a různých služeb, které knihovny poskytují?
- Jaké role a odpovědnosti by měly být veřejným knihovnám přisouzeny v souvislosti s pomocí občanům k dosažení úspěchu v dnešní i zítřejší společnosti?
- Jaká je úroveň adekvátní připravenosti knihovníků k úspěšnému zvládnutí těchto rolí a aktivit?
- Jaká je úroveň infrastruktury knihoven, pokud jde o budovy a technologie? Jsou schopny zvládnout zvyšující se zátěž při zajišťování veřejného přístupu k počítačům, službám a zdrojům, jež internet nabízí?
- Jsou finanční prostředky, jež mají veřejné knihovny k dispozici ke zvládnutí těchto rolí a aktivit, adekvátní?
- Jak úspěšné jsou veřejné knihovny při poskytování veřejného přístupu k počítačům, službám na síti a realizaci povinností, souvisejících se službou typu e-government?

Jsou zde i další strategické otázky, ale tyto jsou specifické a mohou podpořit diskuse o přehodnocení role veřejných knihoven, které se odehrávají na federální, státní i místní úrovni. Toto přehodnocení by mohlo být orientováno především na přístup k počítačům, na služby na síti, e-government, a také na to, jak by měly být knihovny financovány, aby mohly výše zmíněné aktivity vykonávat úspěšně. Knihovny musí také zvýšenou měrou oslovovat určitý okruh federálních i státních neziskových institucí.

Příprava na budoucnost

Ve veřejných knihovnách USA je veřejný přístup k počítačům ve velké míře brán jako samozřejmá věc nebo jako očekávaná a spolehlivá služba. Identita veřejné knihovny se na mnoha místech úzce spojuje jak s přístupem k internetu, tak s přístupem k tištěným materiálům.

Zjištění z národního průzkumu z roku 2006 dokládají důležitost veřejného přístupu k počítačům a internetu, jenž veřejné knihovny poskytují. Jsou často první volbou mnoha lidí, pokud jde o přístup k internetu, a angažují se v takových službách na síti, jako je zpracovávání žádostí o zaměstnání (i ve státních službách), vyhledávání zdravotnických informací a mnoha dalších. Ale potřeba stálého obohacování těchto služeb a zdokonalování informačních technologií, telekomunikací a služeb na síti trvá a povážlivě zatěžuje už i tak napjaté rozpočty knihoven.

Navíc, budoucí požadavky na nové služby založené na využívání sítí, které jsou kladey na veřejné knihovny, stále porostou. Analýza návštěv webových stran provedená na podzim roku 2006 pracovníky Information Use Management and Policy Institute (Florida State University) ukázala, že některé knihovny nabízejí veřejný přístup také pro blogování, wikipedii, RSS, podcasting, interaktivní video, virtuální výlety do přírody, elektronické bulletiny, video oznámení YouTube, instruktážní laboratoře s pracovními stanicemi pro spouštění více programů či činností současně a také hry a aplikace Web 2.0. Potřeba šířky pásma, resp. přenosové kapacity pro poskytování těchto služeb spolu s dovednostmi potřebnými k jejich zvládnutí a pokrytí nákladů spojených s jejich provozováním, budou velmi významné.

Vzhledem k obrovským možnostem připojení, které je nyní poskytováno veřejnými knihovnami, se množí požadavky na rozšíření rozsahu a vyšší kvality služeb na síti. Tyto požadavky přicházejí jak od orgánů státní správy a místní samosprávy spolu s očekáváním, že veřejné knihovny podpoří spektrum služeb těmito orgány poskytovaných v elektronické podobě, tak také od obyvatel, kteří chtějí bezplatně využívat bezdrátového připojení z veřejné knihovny, a od těch uživatelů, kteří si chtějí stahovat hudbu či sledovat nahrávky streamovaného (proudového) videa.

Základní problémy veřejných knihoven spojené s poskytováním přístupu k internetu se budou v příštích letech s největší pravděpodobností týkat:

- zvyšování kvality a dostatečnosti připojení k internetu;
- zpracovávání nových strategií ke zvládnutí rozšířeného a zdokonaleného veřejného přístupu k počítačovým službám;
- zvládnutí pravidelného a permanentního zdokonalování infrastruktury informační technologie;
- provádění marketingu síťových programů a realizace strategií místního významu, které lépe přesvědčí o roli veřejných knihoven při poskytování veřejného přístupu k počítačům a internetu,
- uspokojování nových očekávání uživatelů veřejných knihoven, např. pokud jde o poskytování přístupu ke zdrojům typu e-government a potřebných informací komunitního charakteru v době kalamit či katastrof;
- získávání technicky talentovaných knihovníků, kteří vynikají jak v tradičním, tak síťovém prostředí, do služeb knihoven;
- vyhodnocování a začleňování nových síťových a interaktivních technologií do služeb knihoven poskytovaných v současné době.

Tyto problémy je samozřejmě nutno chápat v rámci obrovských technologických změn v oblasti internetu a příbuzných technologií. Síťové prostředí implikuje významné požadavky na šířku pásma včetně přístupu k internetu, přístupu personálu, bezdrátového přístupu a přístupu k integrovanému knihovnímu systému. Služby a množina poskytovaných dokumentů dostupných online vyžadují stále větší rozsah šířky pásma. Komplement bezdrátového připojení může zvýšit míru využívání knihovny, ale také přinést další náklady spojené se připojením samotným. Růst počtu knihoven s bezdrátovým připojením (a jeho využitím) signalizuje potřebu radikálního zlepšení celkové infrastruktury informačních technologií knihovny.

Národní průzkum Veřejné knihovny a internet, jehož výsledky jsou zde předkládány, bude pokračovat nejméně další tři roky. Informační institut očekává, že zjištění následujících průzkumů dále rozšíří naše znalosti a porozumění procesu využívání informačních technologií a jejich nasazování za účelem ovlivňování činností a služeb veřejné knihovny internetem.

Dopady tohoto nového a podstatně komplikovaného prostředí na knihovny jsou potenciálně závažné a zasahují do formování služeb knihoven a do poskytování zdrojů, do kvalifikace a dovedností personálu, požadavků na školení a vzdělávání a na veřejný přístup k počítačům a internetu. Míra očekávání uživatelů stoupá a vysoce kvalitní služby jsou nabízeny i jinými poskytovateli v konkurenčním prostředí bohatém na zdroje. Uživatelé mají výběr, pokud jde o přístup k „síťovým službám“ a veřejná knihovna je pouze jedním z jejich poskytovatelů. To, jak se veřejné knihovny budou měnit a přecházet do komplikovaného prostředí politického, elektronického a prostředí služeb bude mít značný vliv na jejich dlouhodobou životaschopnost v zítřejší společnosti.

Přílohy: tabulky č. 1 - 7, kontakty na autory

Tabulka č. 1 Veřejné knihovny poskytující veřejný přístup k internetu – podle metropolitního statusu a úrovně chudoby				
Metropolitní status ☒	Úroveň chudoby			
	Nízká (%)	Střední (%)	Vysoká (%)	Celkem(%)
Městské knihovny	97,6	97,4	100,0	97,7
Předměstské knihovny	99,0	100,0	100,0	99,0
Venkovské knihovny	98,5	96,8	100,0	98,3
Celkem	98,6	97,5	100,0	98,4

Tabulka č. 2 Dostupnost veřejného přístupu k internetu prostřednictvím bezdrátového připojení ve veřejných knihovnách - podle metropolitního statusu a úrovně chudoby							
Poskytování veřejného přístupu k internetovým službám prostřednictvím bezdrátového připojení	Metropolitní status			Úroveň chudoby			
	Městské knihovny (%)	Předměstské knihovny (%)	Venkovské knihovny (%)	Nízká (%)	Střední (%)	Vysoká (%)	Celkem (%)
V současné době dostupná	42,9	42,5	30,7	38,0	28,1	53,8	36,7
V současné době nedostupná a v příštím roce se neplánuje její dostupnost	23,1	29,7	49,2	37,4	44,4	21,0	38,3
V současné době nedostupná, ale v příštím roce se plánuje její dostupnost	30,6	26,0	18,6	22,5	26,2	25,3	23,1

Tabulka č. 3 Služby veřejného přístupu k internetu ve veřejných knihovnách – USA jako celek	
Služby veřejného přístupu k internetu	% knihoven v USA
Zpřístupňování licencovaných databází	82,8
Poskytování dokumentů k domácímu vyučování	60,9
Poskytování digitálních – virtuálních referenčních služeb	55,1
Zpřístupňování elektronických knih –E-books	37,9
Poskytování online instruktážních kurzů nebo seminářů	35,6
Poskytování audiodokumentů	32,8
Zpřístupňování digitalizovaných speciálních sbírek	23,3
Poskytování videodokumentů	22,4
Videokonference	7,7

Tabulka č. 4 Dostupnost školení zaměřených na informační technologie pro uživatele veřejných knihoven - USA jako celek	
Dostupnost školení	% knihoven v USA
Poskytování dovedností v oblasti informační gramotnosti	51,6
Poskytování všeobecných technologických dovedností	42,7
Pomoc studentům s jejich školními úkoly	41,9
Nabídka příležitosti školení v oblasti technologie pro občany, kteří nemají jinou příležitost	41,2
Pomoc občanům s vyhledáváním a využíváním elektronických služeb a zdrojů typu e-government	25,0
Knihovna nenabízí uživatelům žádné služby v oblasti informačních technologií	21,4
Pomoc podnikatelům při porozumění základ. principům technologií nebo informačních zdrojů a jejich využívání	2,5
Pomoc rozvoji místní ekonomiky	1,6

Tabulka č. 5	
Rozsah služeb poskytovaných veřejnými knihovnami komunitám v rámci veřejného přístupu k internetu – USA jako celek	
Služby veřejného přístupu k internetu	% knihoven v USA
Poskytování vzdělávacích zdrojů studentům středních škol	63,6
Poskytování služeb občanům hledajícím práci	46,1
Poskytování školení zaměřených na doved. potřebné k práci na počítači a internetu	38,0
Poskytování pomoci a přístupu k elektronickým službám místních samospráv, vlád jednotlivých států a vlády federální	21,4
Poskytování informací o životě společnosti (např. demografická data, zdravotnictví, bezpečnost, doprava, životní prostředí atd.)	20,9
Poskytování vzdělávacích zdrojů a databází dospělým a účastníkům procesu celoživotního vzdělávání	19,6
Poskytování vzdělávacích zdrojů a databází studentům v systému vyššího vzdělávání	17,5
Poskytování vzdělávacích zdrojů a databází pro domácí vzdělávání (domácí školu)	12,7
Poskytování přístupu k dokumentům federální vlády	6,5
Poskytování informací uchazečům o studium na vysoké škole	5,5
Poskytování přístupu k veřejným dokumentům místního významu a dokumentům místních samospráv	5,0
Poskytování informací a databází investičního charakteru	3,7
Poskytování informací pro místní ekonomický rozvoj	3,2
Poskytování informací o příležitostech k podnikání na místní i státní úrovni	2,8
Poskytování informací o nemovitostech	1,2
Poskytování informací pro marketing v oblasti místního podnikání	1,0

Tabulka č. 6 Stav rozpočtů na provoz ve veřejných knihovnách USA		
	Celkové provozní rozpočty veřejných knihoven (%)	Rozpočty týkající se nákladů spojených s internetem (%)
Zvýšení proti minulému fiskálnímu roku	45,1	18,6
Snížení proti minulému fiskálnímu roku	6,8	5,0
Stejná úroveň jako v minulém fiskálním roce	36,6	64,2
Průměrné % zvýšení	17,0	41,8
Průměrné % snížení	9,8	20,7

Tabulka č. 7							
Procento veřejných knihoven, jež získaly slevy v rámci programu E-rate podle diskontních kategorií programu a úrovně chudoby							
	Metropolitní status			Úroveň chudoby			
	Městské knih.	Předměstské knih.	Venkovské knih.	Nízká	Střední	Vysoká	Celkem
Diskontní kateg. progr. E-rate	%	%	%	%	%	%	%
Připojení k internetu	32,0	16,9	24,1	20,4	38,6	46,7	22,4
Telekomunikační služby	53,1	33,7	41,0	37,2	58,8	69,8	39,6
Náklady na vnitřní připojení	10,4	3,3	4,3	3,4	12,6	19,0	4,4

Překlad článku:

JAEGER, Paul T.; BERTOT, John Carlo; McCLURE, Charles. Public Libraries and the Internet 2006 : Issues, Funding, and Challenges [Veřejné knihovny a internet 2006 : problémy, financování a výzvy]. *Public Libraries*. 2007, vol. 46, no. 5, s. 71-78. ISSN 0163-5506.

Přeložil Miroslav Ressler

Kontakty na autory**Charles McClure**

College of Information
Florida State University
e-mail: cmcclure@lis.fsu.edu

Dr. John Carlo Bertot

Associate Director
Professor
e-mail: jcbertot@ci.fsu.edu
<http://www.ii.fsu.edu/~jcbertot>

Dr. Paul T. Jaeger, Assistant Professor/ Director of the CIPEG

PhD, JD, Florida State University
College of Information Studies
e-mail: pjaeger@umd.edu